

بررسی تاثیر فناوری‌های نوین ارتباطی بر جوانان (اینترنت)

آمنه بختیاری، کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، کارشناس مسئول پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی،

گروه پژوهشی مطالعات زنان

ameneh_b2000@yahoo.co.uk

تاریخ دریافت مقاله: فروردین ۹۴ تاریخ پذیرش نهایی: تیر ۹۴

چکیده

در دوره کنونی اینترنت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین فناوری‌های نوین ارتباطی که به صورت‌های متنوع تصویری - صوتی با محتوای آموزشی، حرفه‌ای، شغلی، بهداشتی و سرگرمی، تاثیر فزاینده‌ای بر جوامع بشری به‌ویژه قشر جوان گذاشته است. با توجه به استفاده فراگیر از آن و باتوجه به اینکه، این ابزار به‌عنوان یک نیاز اجتناب‌ناپذیر در عصر ارتباطات مورد توجه خانواده‌هاست و می‌تواند کارکردهای متفاوت آشکار و نهانی در خانواده به‌دنبال داشته و باعث افزایش یا کاهش ضریب امنیت در خانواده گردد، این مقاله به معضلات فردی و اجتماعی پیامدهای استفاده نادرست از اینترنت بر جوانان پرداخته است. مساله اساسی پژوهش حاضر؛ آسیب‌شناسی اینترنت و معضلات و پیامدهای امنیتی و اجتماعی در خانواده و جوانان راهکارهای اصلاح و بازنگری آن است. بر این اساس سه سوال پژوهشی در مورد ویژگی‌های رسانه‌ای اینترنت، معضلات امنیتی، پیامدهای نامناسب اجتماعی در خانواده و راهکارهای اصلاح و بازنگری آن طرح و مورد بررسی واقع شده است. روش انجام پژوهش پیمایشی - توصیفی بوده و ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته که شامل ۱۳ سوال پژوهشی که با روش نمونه‌گیری تصادفی انجام گردید. به‌منظور گردآوری داده‌های لازم برای پاسخگویی به سوالات پژوهش، اسناد و مدارک موجود و مرتبط با استفاده از فرم گردآوری داده، جمع‌آوری و به شیوه کیفی تحلیل شده‌اند.

واژگان کلیدی

اینترنت، آسیب‌شناسی، خانواده، معضلات، راهکارها.

مقدمه

با سنین مختلف به این دنیای مجازی راه پیدا کنند. وسایلی که در درجه اول دنیای مجازی را برای انسان به ارمغان آورد، دنیایی که او را در میان هزاران کاربر و مشترک قرار داده و باعث گردیده حریم خصوصی‌اش را برای همیشه به فراموشی سپرد.

به واقع اهمیت این بحث از آن جهت است که اینترنت می‌تواند به باورپذیری، مفهوم‌سازی، تبیین و تعیین الگوهای فکری به جوانان مبادرت ورزیده و همچنین به‌عنوان بازتاب دهنده ارزش‌های خاصی به ترویج ایستارهای عمیق ایدئولوژیک و فرهنگی و در نهایت به هنجارسازی در جوانان منجر گردد.

اهداف

هدف اصلی از انجام پژوهش حاضر بررسی معضلات استفاده مفراط از اینترنت در بین اعضای خانواده به ویژه جوانان و نوجوانان بوده است. در این راستا جهت کاهش این معضلات و آسیب راهکارهای اجرایی و کاربردی ارائه می‌گردد.

فرضیات تحقیق

- ۱- بین استفاده از اینترنت و ارزش‌های انسانی رابطه وجود دارد.
- ۲- بین استفاده از اینترنت و تعاملات اجتماعی رابطه وجود دارد.
- ۳- بین استفاده از اینترنت و بلوغ زودرس رابطه وجود دارد.
- ۴- بین استفاده از اینترنت و به مخاطره افتادن آسیب فردی و اجتماعی رابطه وجود دارد.
- ۵- بین استفاده از اینترنت و سطحی‌نگری رابطه وجود دارد.

روش و ابزار تحقیق

در این پژوهش، از پرسشنامه محقق ساخته، به روش پیمایشی و نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری در این تحقیق شامل ۲۰۰ نفر از مردم شهر تهران است. از این تعداد ۱۰۰ نفر زن و ۱۰۰ نفر مرد در گروه‌های سنی ۱۵ الی ۳۱ سال هستند.

روایی و اعتبار ابزار

پس از طرح ۵۰ سوال از میان آنها ۱۳ سوال انتخاب گردید.

اینترنت دو تاثیر اساسی بر سبک زندگی خانواده‌ها به‌ویژه جوانان می‌گذارد: نخست این که در برخی از بخش‌ها جوانان را به سمت همگرایی سوق داده و آنان را یکسان می‌کند و در برخی زمان‌ها نیز تاثیر واگرا و تکنرگرا دارد. در دنیای امروز فردی که در منزل خود از اینترنت استفاده می‌کند، تحت تاثیر ارزش‌ها و باورهای متفاوتی قرار می‌گیرد.

بدیهی است جوانان در مقایسه با دیگر افراد خانواده از نظر سنی تمایل و علاقه بیشتری به کار با اینترنت دارند. لذا از آنجایی که فناوری اینترنت در حال پیشرفت است و نمی‌توان جلوی پیشرفت سریع آن را گرفت؛ بنابراین اگر بخواهیم جوانان استفاده معقول و هدفمند از این ابزار اطلاعاتی داشته باشند، باید دانش و آگاهی آنان را به موازات پیشرفت فناوری‌ها افزایش دهیم.

در این پژوهش سعی گردیده اثرات اجتماعی و فردی پیامدهای استفاده نادرست از اینترنت در خانواده‌ها بررسی گردد.

بیان مسئله

امروزه جوانان با استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی از جمله اینترنت در ابعاد گوناگون زندگی، فرصت‌های جدیدی را برای مشارکت اجتماعی، خلاقیت، خودبازاری و بازی، گسترش فوق‌العاده دانش در دسترس در حمایت از تنوع، تفاوت و بحث، کسب می‌نمایند. به‌عبارتی تاثیر بالقوه اینترنت با همه جنبه‌های جامعه، از خانه گرفته تا کار، از آموزش تا اوقات فراغت، از شهروندی گرفته تا مصرف‌گرایی و از سطح محلی تا جهانی آشکار است. (living stone, 2002) اما پرسشی که در اینجا مطرح است این است که اینترنت چه پیامدها و آسیب‌هایی را به دنبال خود خواهد داشت؟ و این ابزار چه تاثیری در زندگی روزمره جوانان دارد؟ پژوهش حاضر سعی دارد برای دادن پاسخ مناسب به این پرسش‌ها، به بحث و بررسی بپردازد.

اهمیت و ضرورت بحث

افزایش تولید وسایل نوین ارتباطی و در نهایت سهولت دسترسی به آن، سبب گردیده گروه‌های کثیری از افراد جامعه

- انجام تکالیف و پروژه‌های درسی که از طرف معلم به آنها محول شده است؛

- گذراندن اوقات فراغت با مسائل گوناگونی که مورد علاقه آنهاست؛

- سرگرمی و وقت گذرانی؛ شامل گوش کردن، دانلود موزیک، بازی‌های کامپیوتری و خواندن اخبار هنری و ورزشی؛

- تحقیق در مورد بهداشت و سلامت فردی، که از در میان گذاشتن آن با دیگران خجالت می‌کشند؛

- یافتن قیمت اجناس و اقلامی که در آینده تصمیم و یا آرزوی خرید آن را دارند. (شبکه اطلاعات فن آوری ایران، ۱۳۸۹/۸/۵)

بررسی نتایجی که در تحقیق جاکوب نلسون دیده می‌شود، نشان می‌دهد که نوجوانان اکثر وقت خود در وبگردی را متوجه حضوری سرگرم‌کننده می‌کنند و به همین جهت به جز در مورد اول که درصد کمی از وقت جوانان و نوجوانان به هنگام حضور در اینترنت را تشکیل می‌دهد، در باقی موارد، به دنبال موارد سرگرم‌کننده و اکثراً جذاب و رنگارنگ موجود در اینترنت هستند.

بنابراین، از مهم‌ترین مسائلی که برای جوانان و نوجوانان تهدید محسوب می‌شود، اعتیاد به اینترنت، ورود به سایت‌های هرزه نگاری و پورنوگرافی، آشنایی با محتوایی که مقتضای سن جوانی و نوجوانی نیست، حضور در سایت‌های مشوق و مروج مواد مخدر و روان‌گردان و دعوت به آنها، دعوت شدن به اتخاذ تصمیمات و رفتارهای مخالف با عرف و متضاد با ارزش‌های جامعه، شبیه دعوت به خودکشی دسته جمعی و... اشاره کرد.

اثرات روانی اینترنت بر جوانان

گرچه به لحاظ روحی نیز، گشت و گذار در دنیای اینترنت می‌تواند بی‌تأثیر نباشد، اما زیادی آمار خشونت‌ها و جرم و جنایت نمی‌تواند بی‌ربط با آن باشد. در یک آمار جهانی که به تازگی منتشر شده است، گفته شده که افزایش ۳۰ درصدی جرم و جنایت، تجاوز و خشونت، در نتیجه مراجعه افراد به سایت‌های ضداخلاقی است (bebinnews.com) (21/8/1388.

در این راستا پرسشنامه در اختیار چند صاحب‌نظر حوزه ارتباطات و روانشناسی قرار گرفت تا روایی آن بررسی شود که سوالات مبهم حذف و ابهامات آن برطرف شد. ضریب روایی محاسبه شده ۹۱ درصد بود و برای پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده گردید که ۸۸ درصد بوده و از نظر آماری میزان به دست آمده در سطح بالایی بود. بنابراین پرسشنامه مذکور از پایایی لازم برخوردار است.

اینترنت و جوانان و نوجوانان

اینترنت، وسیله‌ای است که همانند همه ابزارهای دیگر، جنبه‌های مثبت و منفی دارد و قضاوت ما درباره آن، به نوع استفاده کاربران بستگی دارد. این پدیده، علی‌رغم این که فرصت‌های مناسبی؛ از قبیل دست یابی به اطلاعات فراوان مورد نیاز، توسعه و تولید دانش برای ما فراهم می‌آورد، تهدیدهایی را نیز به دنبال دارد و از آنجا که بیشترین کاربران آن را نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند، استفاده نادرست از آن می‌تواند نیروی پویا، کارآمد را تهدید کند.

استفاده نادرست از اینترنت دو وجه متمایز دارد: «یکی این که کاربران در هدفمندی و میزان استفاده از آن تابع ضابطه و قاعده‌ای نباشند که در این صورت جوانان و نوجوانان عادت می‌کنند، اوقات فراغت خود را به بیهودگی و بدون برنامه‌ریزی بگذرانند و این تصور در ذهن آنها شکل می‌گیرد که نهایت زندگی، چیزی جز بازی و سرگرمی و کام‌جویی نیست و وجه دوم، نوع بهره‌برداری از آن و مراجعه به سایت‌هایی است که موارد ناهنجار و غیراخلاقی را ترویج می‌کنند، که از این طریق، هم هویت ملی فرد را مورد هجوم قرار می‌دهند و هم به تخریب شخصیت اجتماعی و حوزه روانی او می‌پردازند.» (آثار رفتاری اینترنت بر جوانان، ۱۳۸۸/۹/۲۲)

تحقیقات بسیار کمی در مورد چگونگی استفاده نوجوانان از سایت‌های اینترنت انجام شده است. نتیجه پژوهش‌های جاکوب نلسون با عنوان «مطالعات استفاده کنندگان ۱۳ تا ۱۷ ساله از اینترنت» که در سایت www.useit.com قرار دارد، نشان می‌دهد، که دلیل عمده استفاده نوجوانان از اینترنت در موارد ذیل خلاصه می‌شود:

سائدرز انجام شده و نتایج آن در مجله Adolescence منتشر شده، پرسشنامه‌ای در اختیار ۸۹ دانش‌آموز سال آخر دبیرستان قرار گرفته و درباره موارد زیر تحقیق شده است. میزان استفاده از اینترنت: کم (کمتر از یک ساعت در روز)، متوسط (بین یک تا دو ساعت در روز)، زیاد (بیش از دو ساعت در روز).

۱. ارتباط با مادر، پدر و همسالان.

۲. افسردگی.

با توجه به نتایج به‌دست آمده، کسانی که نسبت به دیگران کمتر از اینترنت استفاده می‌کردند، ارتباط بیشتری با مادر و دوستان خود داشتند. نتایج نشان می‌دهد، که استفاده زیاد از اینترنت با پیوند ضعیف اجتماعی مرتبط است. (معیدفرا، ۱۳۸۴: ۴۱)

یافته‌های تحقیق

۱- جنس پاسخگو

بر اساس جدول شماره ۱، از میان ۶۰۰ نفر پاسخگو ۵۰ درصد زن و ۵۰ درصد مرد هستند.

۲- سن پاسخگویان

جدول شماره ۲ نشان دهنده توزیع جامعه آماری این تحقیق است. همانطور که مشاهده می‌شود بزرگ‌ترین گروه سنی در ۲۰۰ نفر پاسخگوی این تحقیق را گروه سنی ۲۱ سال تا ۳۰ سال (۵۴.۵ درصد) و کوچک‌ترین گروه سنی را ۱۵ تا ۲۰ سال (۴۵.۵ درصد) تشکیل می‌هند.

از سوی دیگر، حضور در سایت‌های هرزه‌نگاری منجر به رفتارهای عملی از سوی نوجوانان و جوانان می‌گردد. نتایج تحقیق و مطالعه دیوید فینکلور، کیمبرلی جی میشل و جانیس واکر از مرکز ملی مطالعات قربانیان نوجوان الکساندریا در سایت www.netismartz.org از ۱۰۵۱ نوجوان ۱۰ تا ۱۷ ساله آمریکایی که از اینترنت استفاده می‌کنند نشان می‌دهد: از یک نفر از هر ۵ نفر در سال گذشته، حداقل یک بار تقاضای سکس شده است. از یک نفر از هر ۳۳ نفر، تقاضای ملاقات حضوری و یا درخواست مکالمه تلفنی شده است. به یک نفر از ۴ نفر عکس‌های عریان نشان داده شده است. یک نفر از ۱۷ نفر مورد تهدید و یا ارباب واقع شده است. از ۱۰ درصد کسانی که تقاضای سکس شده است، تنها ۳ درصد به مسئولان گزارش شده است.

۱۴ درصد پسران و ۱۶ درصد دختران حداقل یک دوست صمیمی و یا یک رابطه عاشقانه آنلاین داشته‌اند.

www.netismartz.org

نتایج حاصله از این پژوهش نشان می‌دهد که حضور بدون نظارت والدین در اینترنت می‌تواند زمینه‌ساز گسترش ارتکاب رفتارهای جنسی در محدوده سنی که از لحاظ قانونی و عرفی پذیرفته شده نیست گردد.

اینترنت و افسردگی و انزوای اجتماعی نوجوانان

استفاده از اینترنت می‌تواند آثار و پیامدهای منفی‌ای بر رفتارهای جوانان و نوجوانان داشته باشد، به‌عنوان مثال، بر اساس یک پژوهش با عنوان «نقش استفاده از اینترنت در افسردگی و انزوای اجتماعی نوجوانان» که توسط کریستوفر

جدول شماره ۱- توزیع پاسخگویان براساس جنس

جنس	تعداد	درصد
مرد	۱۰۰	۵۰
زن	۱۰۰	۵۰
جمع	۲۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۲- توزیع پاسخگویان بر اساس سن

سن	تعداد	درصد
۱۵-۲۰	۸۵	۴۵.۵
۲۱-۳۰	۱۱۵	۵۴.۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰

۳- تحصیلات پاسخگویان

بر اساس آمار مندرج در جدول شماره ۳، از میان ۲۰۰ نفر پاسخگو ۲۶/۵۰ درصد دیپلم و ۱۲ درصد دارای مدرک دکترا هستند.

گزینه تضعیف کنترل والدین و فرزندان با ۲۰/۵۰ درصد عنوان نموده‌اند.

۵- سوال دوم پرسشنامه: استفاده نادرست از اینترنت منجر به کم‌رنگ‌تر شدن کدامیک از ارزش‌ها می‌گردد؟ (فرضیه اول)

با توجه به داده‌های جدول ۵ تضعیف ارزش‌های انسانی و اخلاقی با ۳۵ درصد بیشترین فراوانی و پس از آن گزینه‌های کم رنگ شدن ارزش‌های بنیادین دینی و مذهبی (۳۲/۵۰ درصد) قرار دارد.

۴- سوال اول پرسشنامه: کدامیک از عوامل زیر می‌تواند جدی‌ترین و مهم‌ترین آسیب استفاده از اینترنت بر خانواده باشد؟ (فرضیه اول)

با توجه به اطلاعات جدول ۴، ۳۲ درصد از پاسخگویان جدی‌ترین آسیب استفاده از اینترنت را کم‌رنگ شدن کارکرد نهاد خانواده عنوان کرده و کمترین میزان فراوانی مربوط به

جدول شماره ۳- توزیع پاسخگویان بر اساس میزان تحصیلات

درصد	تعداد	تحصیلات
۲۶/۵۰	۵۳	دیپلم
۲۳/۵۰	۴۷	کارشناسی
۲۱	۴۲	کاردانی و دانشجو
۱۷	۳۴	کارشناسی ارشد
۱۲	۲۴	دکترا
۱۰۰	۲۰۰	جمع

جدول شماره ۴- توزیع پاسخگویان بر اساس فراوانی و درصد

درصد	تعداد	مولفه‌ها
۲۷/۵۰	۵۵	تضعیف اقتدار والدین
۳۲	۶۴	کم رنگ شدن کارکرد نهاد خانواده
۲۰	۴۰	شکاف بین نسلی
۲۰/۵۰	۴۱	تضعیف کنترل والدین بر فرزندان
۱۰۰	۲۰۰	جمع کل

جدول شماره ۵- توزیع پاسخگویان به سوال دوم بر اساس فراوانی و درصد

درصد	تعداد	مولفه‌ها
۳۲/۵۰	۶۵	کم رنگ شدن ارزش‌های بنیادین دینی و مذهبی
۳۲/۵۰	۶۵	تضعیف ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی
۳۵	۷۰	تضعیف ارزش‌های انسانی و اخلاقی
۱۰۰	۲۰۰	جمع کل

مخدوش شدن مرز میان واقعیت مجازی و واقعیت واقعی با ۳۶/۵۰ درصد و کمترین فراوانی مربوط به کسب هویت‌های جدید با ۳۱/۵۰ درصد است.

۸- سوال پنجم پرسشنامه: شما برای مناسبت‌ها کدامیک از راه‌های زیر را انتخاب می‌کنید؟ (فرضیه دوم)

در جدول ۸ از نظر پاسخگویان ارسال پیامک برای مناسبت‌های مختلف مربوط به استفاده از فضاهای مجازی با بالاترین درصد فراوانی (۶۰ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به ملاقات حضوری با ۴۰ درصد بوده است.

۶- سوال سوم پرسشنامه: پیامدهای استفاده نادرست از اینترنت کدامیک می‌باشد؟ (فرضیه اول)

طبق جدول ۶ از جمله مهم‌ترین پیامدهای استفاده نادرست از اینترنت انتقال ارزش‌های انسانی از انسان به کالا با ۳۹ درصد فراوانی و کمترین فراوانی مربوط به نادیده گرفتن حقوق دیگران با ۳۲/۵۰ درصد فراوانی است.

۷- سوال چهارم پرسشنامه: کدامیک از آسیب‌های اجتماعی ناشی از استفاده از اینترنت بارزتر است؟ (فرضیه اول)

با توجه با داده‌های جدول ۷ از نظر پاسخگویان از جمله بارزترین آسیب‌های اجتماعی ناشی از استفاده از اینترنت،

جدول شماره ۶- توزیع پاسخگویان به سوال سوم بر اساس فراوانی و درصد

مولفه‌ها	تعداد	درصد
نادیده گرفتن حقوق دیگران	۵۷	۲۸/۵۰
سطحی نگری موضوعات شخصی و اجتماعی	۶۵	۳۲/۵۰
انتقال ارزش‌های انسانی از انسان به کالا	۷۸	۳۹
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۷- توزیع پاسخگویان به سوال چهارم بر اساس فراوانی و درصد

مولفه‌ها	تعداد	درصد
کسب هویت‌های جدید	۶۳	۳۱/۵۰
شناور شدن حوزه خصوصی و عمومی	۶۴	۳۲
مخدوش شدن مرز میان واقعیت مجازی و واقعیت واقعی	۷۳	۳۶/۵۰
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۸- توزیع پاسخگویان به سوال پنجم بر اساس فراوانی و درصد

مولفه‌ها	تعداد	درصد
ملاقات حضوری	۸۰	۴۰
استفاده از فضای مجازی و اینترنتی	۱۲۰	۶۰
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

پورنوگرافی که هر کدام با ۳۵ درصد فراوانی عنوان کرده‌اند و کمترین میزان فراوانی مربوط به استفاده از وی چت‌ها با ۳۰ درصد فراوانی بوده است.

۱۱- سوال هشتم پرسشنامه: به نظر شما مهم‌ترین پیامد مواجهه نوجوانان با پیام‌های غیراخلاقی از طریق اینترنت کدامیک از موارد زیر است؟ (فرضیه سوم)
در جدول ۱۱ پاسخگویان مهم‌ترین پیامد مواجهه نوجوانان با پیام‌های غیراخلاقی از طریق اینترنت را کاهش سن بلوغ جنسی نسبت به بلوغ فکری با ۳۴/۵۰ درصد و کمترین فراوانی مربوط به عدم تمرکز کافی در نوجوانان با ۱۶ درصد عنوان شده است.

۹- سوال ششم پرسشنامه: استفاده نادرست از اینترنت چه تاثیری بر ارتباطات اجتماعی افراد دارد؟ (فرضیه دوم)

در جدول ۹ از نظر پاسخگویان استفاده از اینترنت منجر به کاهش تعاملات اجتماعی (۳۸/۵۰ درصد) و پس از آن تشدید فردگرایی (۳۱ درصد) در جامعه می‌گردد.

۱۰- سوال هفتم پرسشنامه: کدامیک از موارد زیر نقش مهم‌تری در بلوغ زود رس نوجوانان خواهد داشت؟ (فرضیه سوم)
در جدول ۱۰ پاسخگویان مهم‌ترین عامل در بلوغ زودرس نوجوانان را پیام‌های غیراخلاقی و مواجهه با تصاویر

جدول شماره ۹- توزیع پاسخگویان به سوال ششم بر اساس فراوانی و درصد

مولفه‌ها	تعداد	درصد
تشدید فردگرایی	۶۲	۳۱
کاهش روابط عاطفی	۶۱	۳۰/۵۰
کاهش تعاملات اجتماعی	۷۷	۳۸/۵۰
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۱۰- توزیع پاسخگویان به سوال هفتم بر اساس فراوانی و درصد

مولفه‌ها	تعداد	درصد
پیام‌های غیر اخلاقی	۷۰	۳۵
مواجهه با سایت‌ها و تصاویر پورنوگرافی (هرزه نگارانه)	۷۰	۳۵
وی چت‌ها	۶۰	۳۰
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۱۱- توزیع پاسخگویان به سوال هشتم بر اساس فراوانی و درصد

مولفه‌ها	تعداد	درصد
تغییر دایره جنسی (ارضاء رسانه‌ای غریزه جنسی)	۶۶	۳۳
کاهش سن بلوغ جنسی نسبت به بلوغ فکری	۶۹	۳۴/۵۰
افزایش استرس	۳۳	۱۶/۵۰
عدم تمرکز کافی	۳۲	۱۶
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

در جدول ۱۴ تهدیدهای مربوط به اینترنت با ۲۷/۵۰ درصد فراوانی مربوط به انتشار اطلاعات، تصاویر و فیلم‌های محرمانه و ارزشمند افراد و کمترین درصد فراوانی با ۲۱/۵۰ درصد مربوط به ابزاری جهت آسیب رساندن به دیگران است.

۱۴- سوال یازدهم پرسشنامه: در چه زمانی نباید از فضای مجازی استفاده کرد؟ (فرضیه چهارم)

در جدول ۱۴ از نظر پاسخگویان بیشترین فراوانی درباره زمانی است که در بین اعضای خانواده هستیم با ۴۱ درصد و کمترین فراوانی با ۱۹.۵ درصد (وقتی با دوستانمان هستیم) ذکر شده است.

۱۲- سوال نهم پرسشنامه: بیشترین کارکرد استفاده از اینترنت در نزد جوانان کدامیک از موارد زیر است؟ (فرضیه سوم)

در جدول ۱۲ بیشترین کارکرد اینترنت در میان جوانان مربوط به گزینه گفتگو و چت با دوستانشان با ۳۶ درصد فراوانی و کمترین فراوانی مربوط به گزینه رفع تنهایی ۳۱.۵ درصد است.

۱۳- سوال دهم پرسشنامه: تهدیدهای مربوط به استفاده از اینترنت کدامیک از موارد زیر است؟ (فرضیه چهارم)

جدول شماره ۱۲- توزیع پاسخگویان به سوال نهم بر اساس فراوانی و درصد

درصد	تعداد	مولفه‌ها
۳۲.۵	۶۵	سرگرمی و تفریح
۳۶	۷۲	چت و گفتگو با دوستانشان
۳۱.۵	۶۳	رفع تنهایی
۱۰۰	۲۰۰	جمع کل

جدول شماره ۱۳- توزیع پاسخگویان به سوال دهم بر اساس فراوانی و درصد

درصد	تعداد	مولفه‌ها
۲۵	۵۰	مواجهه با محتوای مطالب ناخواسته و آسیب‌زا
۲۷/۵۰	۵۵	انتشار اطلاعات، تصاویر و فیلم‌های محرمانه و ارزشمند افراد
۲۶	۵۲	شکاف بین نسلی
۲۱/۵۰	۴۳	ابزاری جهت آسیب رساندن به دیگران
۱۰۰	۲۰۰	جمع کل

جدول شماره ۱۴- توزیع پاسخگویان به سوال یازدهم بر اساس فراوانی و درصد

درصد	تعداد	مولفه‌ها
۴۱	۸۲	در خانه و وقتی اعضای خانواده دور هم جمع شده‌اند
۳۹.۵	۷۹	در مهمانی‌ها
۱۹.۵	۳۹	وقتی با دوستانمان هستیم
۱۰۰	۲۰۰	جمع کل

جدول شماره ۱۵- توزیع پاسخگویان به سوال دوازدهم بر اساس فراوانی و درصد

مؤلفه‌ها	تعداد	درصد
ایجاد مشکلات جسمانی- روانی	۱۰۴	۵۲
ایجاد مزاحمت	۹۶	۴۸
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۱۶- توزیع پاسخگویان به سوال سیزدهم بر اساس فراوانی و درصد

مؤلفه‌ها	تعداد	درصد
سطحی و زودگذر	۱۱۲	۵۶
عمیق و تأمل برانگیز (تفکر برانگیز)	۸۸	۴۴
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

در این پژوهش تعداد ۲۰۰ نفر از شهروندان تهرانی (شامل ۱۰۰ نفر زن و ۱۰۰ نفر مرد) بین مقطع سنی ۲۱ تا ۳۱ سال در مقاطع مختلف تحصیلی از دیپلم تا دکتری مورد پژوهش قرار گرفتند. که در ارتباط با هر کدام از فرضیه های ذکر شده سوالات پرسشنامه تدوین و بر مبنای کسب اطلاعات مستخرج از پرسشنامه داده‌ها بدست آمده است.

در ارتباط با فرضیه اول: بین استفاده از تلفن همراه و ارزش‌های انسانی رابطه وجود دارد.

در ارتباط با فرضیه دوم: بین استفاده از تلفن همراه و تعاملات اجتماعی رابطه وجود دارد

در ارتباط با فرضیه سوم: بین استفاده از تلفن همراه و بلوغ زودرس رابطه وجود دارد.

در ارتباط با فرضیه ششم: بین استفاده از تلفن همراه و به مخاطره افتادن آسیب فردی و اجتماعی رابطه وجود دارد.

در ارتباط با فرضیه هفتم: بین استفاده از تلفن همراه و سطحی نگری رابطه وجود دارد.

با توجه به نتایج تحقیق و در بررسی نظرات اندیشمندان، اینترنت بی‌طرف و خنثی نیست هم فرصت است و هم تهدید. اینترنت را باید پذیرفت و از آن بهره گرفت با وجود آنکه این تکنولوژی تا اندازه‌ای آسیب‌هایی را به دنبال دارد، و آن‌طور که آدرنو برخی از آسیب‌های فردی و اجتماعی را به دلیل قطع روابط افراد از جامعه یا نهادهای سنتی و واقعی می‌داند و بلومر نیز تأکید می‌کند که نهادها در کنش واقعی اثرگذار هستند و این کنش نه به خاطر نهادها بلکه به خاطر ایجاد

۱۵- سوال سیزدهم پرسشنامه: تأثیر اکثر محتوای مطالبی که دریافت می‌کنید، بر شما چگونه است؟ (فرضیه پنجم)

جدول ۱۶ از نظر پاسخگویان تأثیر اکثر محتوای پیام‌هایی که دریافت می‌کنند با ۵۶ درصد فراوانی سطحی و زودگذر بوده و کمترین درصد فراوانی با ۴۴ درصد مربوط به محتوای پیام‌های عمیق و تأمل برانگیز بوده است.

۱۶- سوال دوازدهم پرسشنامه: معایب اینترنت بر اعضای خانواده کدامیک از موارد زیر است؟ (فرضیه چهارم)

جدول ۱۵ بیشترین فراوانی در مورد معایب استفاده از اینترنت بر اعضای خانواده از نظر پاسخگویان مربوط به ایجاد مشکلات جسمانی - روانی و سپس ایجاد مزاحمت بوده است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

به نظر دانشمندان علوم اجتماعی انتقال محیط‌های واقعی به محیط‌های مجازی که دریایی از کنش غیرقابل کنترل ولی در عین حال قابل دستکاری را می‌سازد گرایش خطرناکی است. با توجه به جمعیت جوان کشور و گسترش روز افزون کاربران جوان اینترنت پژوهش حاضر جوانان را انتخاب کرده که مهم‌ترین نتایج آنها در محورهای زیر مورد بحث و بررسی است:

شرایطی که افراد رفتار مشخص خود را در دورن آن بنا می‌کنند، می‌باشد.

لذا بسترسازی مناسب فرهنگی برای استفاده به جا از اینترنت در جامعه و برخورد علمی و آگاهانه با دست آوردهای نوین علمی در به حداقل رساندن مضرات و خطرات ناشی از آن در جامعه بسیار اثرگذار است. همچنین فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی شفاف و منطبق بر خطوط قرمز واقعی نه سلیقه‌ای مدیران، بهره‌گیری گسترده از دیدگاه کارشناسی صاحب‌نظران علوم ارتباطات، ضرورت امروز جامعه است. همچنین اینترنت می‌تواند در انتقال نظام ارزشی و تقویت الگوهای رفتاری مردم نقش مستقیم و غیرمستقیم داشته باشد. این وسیله در ترویج عناصر فرهنگی‌ای که جامعه به آنها نیاز دارد و همچنین در طرد و حذف الگوهای رفتاری نامناسب و بازدارنده، رشد، توسعه و شکوفایی جامعه، نقش‌های بسیار موثر و مهمی ایفا می‌کند.

در این جا لازم می‌دانیم از راهکارهای مهمی که در این زمینه می‌تواند آگاهی بخش و یاری دهنده باشد تحت عناوین ذیل ذکر نماییم:

نقش فرهنگ‌سازی، استقرار یک هویت جمعی مشترک (هویت اسلامی - ایرانی) به منظور ایجاد زمینه مناسب در مبانی هویت اسلامی - ایرانی، تقویت ارزش‌ها، تقویت کانون خانواده، نقش برجسته دولت و سیاست‌گذاری آن، ارتقای سطح سواد رسانه‌ای شهروندان.

فهرست منابع

نوذری، حسینعلی. (۱۳۷۹)، پست مدرنیته و پست مدرنیسم، تهران، انتشارات نقش جهان، ص ۷۰.

- دادگران، محمد. (۱۳۸۰)، مبانی ارتباطات، تهران، انتشارات فیروزه، چاپ سوم، ص ۵۷.
- سعیدی، علی اصغر. (۱۳۸۴)، بازاندیشی مصرف کننده یا مصرف تظاهری در ارتباطات سیار، فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره ۴، پاییز و زمستان، ص ۱۲.
- سگالن، مارتین. (۱۳۷۵)، جامعه شناسی تاریخی خانواده، ترجمه حمید الیاسی، تهران: نشر مرکز، ص ۹.
- عطاران، محمد. (۱۳۸۳)، جهانی شدن فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت، تهران، انتشارات موسسه توسعه فن آوری آموزشی مدارس هوشمند، ص ۲۲.
- فرهینی فراهانی، محسن. (۱۳۸۳)، پست مدرنیسم و تعلیم و تربیت، تهران، انتشارات آریز، ص ۴۵.
- لطیفی، حسین. (۱۳۷۶)، سروش رسانه‌ها و فرهنگ تهران. تهران، انتشارات سروش، ص ۲۵۰.
- کازنو، ژان. (۱۳۸۴)، جامعه شناسی وسایل ارتباط جمعی، ترجمه باقر ساروخانی و منوچهر محسنی، تهران، انتشارات اطلاعات، چاپ هشتم، ص ۳۴۲.
- کازنو، ژان. (۱۳۶۴)، قدرت تلویزیون، ترجمه علی اسدی، تهران، انتشارات امیرکبیر، ص ۱۸۴.
- کوئن، بروس. (۱۳۷۲)، مبانی جامعه شناسی، ترجمه غلام عباس توسلی و رضا فاضل، تهران، انتشارات سمت، چاپ چهارم، ص ۱۸۱ و ص ۱۱۲.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۴)، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی، چاپ پانزدهم، ص ۵۹۵.
- مریجی، شمس ... (۱۳۸۷)، عوامل موثر در انحراف ارزش ها، قم، انتشارات دفتر عقل، ص ۹۴ و ص ۹۵ و ص ۸۴.
- معتمد نژاد، کاظم. (۱۳۸۳)، جامعه شناسی ارتباطات، تهران، انتشارات اطلاعات، چاپ سوم، ص ۱۲.
- معیدفر، سعید. (۱۳۷۹). جامعه شناسی مسائل اجتماعی معاصر ایران، تهران، انتشارات سرزمین ما، ص ۲۴۴.
- منطقی، مرتضی. (۱۳۸۶)، "وابستگی به پیامک تلفن همراه"، فصلنامه روان شناسی و اطلاع رسانی، شماره دوم، تابستان، ص ۳۸.
- نشریه نگاه. (۱۳۸۷). شماره ۳۵۷، ص ۸۷.

